

ПЕРЕДУМОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Хоміцька В.М., *к.н.ф.в.с., доцентка кафедри фізичного виховання*

Національного університету харчових технологій

Павлюк І.С., *к.н.ф.в.с., завідувач кафедри фізичного виховання*

Національного університету харчових технологій

Психологічний розвиток людини є безперервним процесом, який проходить від народження до смерті. Він характеризується певними фазами розвитку з конкретними завданнями навчання та адаптації. Психологічний розвиток може включати зміни, які ми не можемо побачити, такі як розвиток мозку, і зміни, якими можемо спостерігати, такі як фізичне зростання або зміни в поведінці.

Існують різні теорії, які намагаються пояснити шлях нашого психологічного розвитку протягом усього життя. Двома найвідомішими підходами є теорії психосоціального розвитку. Ерік Еріксон та гуманістичний погляд. Ерік Еріксон,

неофрейдист, розробив теорію психосоціального розвитку, що охоплює вісім стадій життя, починаючи з дитинства та закінчується смертю. Кожна з цих фаз характеризується конкретним конфліктом, який особистість має вирішити індивідуально, щоб досягти цілком здорового психологічного росту. Гуманістична перспектива, навпаки, підкреслює роль свободи волі та спроможності людей формувати своє власне зростання та розвиток. Він припускає, що люди природним чином потребують повної реалізації свого потенціалу. Ця концепція відома як самореалізація [5].

Карл Роджерс, ще один представник гуманістичного підходу, підкреслює важливість сприятливого середовища, в якому прийняття, співчуття і справжність надаються індивідуальним досягненням та

включені до своєї самореалізації.

Психологічний розвиток включає різні аспекти, такі як когнітивний, соціальний та емоційний розвиток. Когнітивний розвиток займається розвитком навичок мислення, включаючи навчання, вирішення проблем, об'єм пам'яті, увага, розвиток мови та розуміння себе. Соціальний розвиток належить до здатності керувати взаємодією з іншими, підтримувати відносини, а також забезпечувати дотримання соціальних правил та норм. Емоційний розвиток відповідає за здатність розпізнавати емоції, розуміти, виражати і вчитися правильно реагувати на ці емоції. Важливо, що ці аспекти розвитку тісно пов'язані між собою і один напрямок розвитку може впливати на інші. Наприклад, у студента, якому важко зрозуміти нову концепцію в університеті (аспект когнітивного розвитку), може розпочатися стрес переживання тривоги (аспект емоційного розвитку), що вплине на його здатність орієнтуватися у соціальних ситуаціях (аспект соціального розвитку).

Розглядаючи психологію особистості студентів маємо зазначити, що особистість людини визначається індивідуальними закономірностями, а термін «особистість студента» визначає взаємодію безпосередньо між розвитком особистості та навчальними факторами, які є в навчальному закладі. Для цього необхідно враховувати певні стратегії навчання, психічне та фізичне здоров'я, соціальну поведінку, а також навчальну та виховну поведінку викладачів. Для цього необхідно розглянути деякі емоційно-мотиваційні виміри особистості (цільові орієнтації, віра у справедливий світ), а також когнітивно-оцінювальні вимір особистості (здібності Я-концепції, очікування самоефективності, толерантність до невизначеності) [2].

Викладання та навчання зазвичай будуються в такий спосіб, що від студентів вимагають певні досягнення. Студенти усвідомлюють цілі, які вони переслідують у певних сферах, важливих для успішності. Але є

різниця між цілями навчання та цілями продуктивності.

У ситуаціях, пов'язаних з успішністю, цілеспрямовані студенти насамперед мають на меті розширення своїх компетенцій та набуття нових навичок, які базуються на об'єктивних критеріях чи основі індивідуального прогресу у навчанні [1]. Відповідно, зворотний зв'язок щодо продуктивності розглядається як корисна інформація про ваш власний прогрес у навчанні. Невдачі розглядаються як частина процесу навчання та вказують на те, що для виконання завдання необхідна інша стратегія чи додаткові зусилля. З іншого боку, в ситуаціях успішності цілеспрямовані студенти в першу чергу прагнуть досягти якомога позитивніших результатів у соціальному порівнянні з іншими студентами, щоб досягти позитивної оцінки успішності та розвивати свої здібності, тобто працювати краще або хоча б не гірше за інших студентів. Відповідно, тільки зворотний зв'язок щодо продуктивності є показником власних здібностей та невдач, який виступає як підказка.

Тому в залежності від методів навчання та викладання, як свідчать результати багатьох досліджень, саме діяльнісні ставлять студентів у центр освітнього процесу, забезпечують їх суб'єктність проти пасивного сприймання інформації – «простого запам'ятовування», забезпечують розвиток їх когнітивних та метакогнітивних умінь, активізують та підтримують пізнавальний інтерес,

створюють ситуації успіху, групової підтримки, формують почуття впевненості в собі, забезпечують досягнення студентами високих академічних результатів завдяки актуалізації їх здатності до самонавчання, можливості вчитися відповідно до своїх здібностей, нахилів [3, 4].

Таким чином, успішність навчання, що складається з сукупності різних чинників, які визначають якість підготовки майбутнього фахівця будь-якої професійної галузі, неможливо вимірювати лише академічною успішністю, а залежить і від психологічного розвитку особистості

здобувачів, тому обов'язковим завданням освіти є формування всебічно розвиненої особистості.

Список використаних джерел:

1. Білуха, Т., Дейниченко, Л., & Кухар, Т. (2022). Особистісні передумови успішності професійного навчання. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Психологія. №4 (53). С.12-18. <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2021.4.2>
2. Калюжна Є.М., Омельчук В.А., Омельчук В.В. Прийняття рішення особистістю: філософсько-психологічний і правовий аспект. *Проблеми сучасної психології : збірник наукових праць Запорізького національного університету та Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. № 2 (14). С. 89–96.*
3. Konopka C.L., Adaime M.B., Mosele P.H. Active Teaching and Learning Methodologies: Some Considerations. *Creative Education*. 2015. № 6. P. 1536–1545.
4. J. Hackathorn, E.D. Solomon, K.L. Blankmeyer, R.E. Tennial, A.M. Garczynski. Learning by Doing: An Empirical Study of Active Teaching Techniques. *The Journal of Effective Teaching*. 2011. Vol. 11. No. 2. P. 40–54.
5. Lehrer-Schüler-Interaktion. Inhaltsfelder, Forschungsperspektiven und methodische Zugänge: сайт URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-531-91104-5>